



The Development of Creative Tourism Potential in Bang Sa Kao Subdistrict, Chanthaburi Province

Prempreeda Tongla^{1*} Pensiri Samarak² Budsara Bunjongkarn³

^{1,2,3} Faculty of Management Science, Rambhai Barni Rajabhat University

Research Article

Corresponding E-mail*:

Prempreeda.t@rbru.ac.th*

Pensiri.s@rbru.ac.th

Budsara.b@rbru.ac.th

Article Info

Received 17 Nov 2024

Revised 8 Apr 2025

Accepted 6 May 2025

Keywords

Creative tourism,

Tourism potential,

Community-based tourism

Abstract This study, the development of creative tourism potential in Bang Sa Kao Subdistrict, Chanthaburi Province. The objectives are 1) to study the components of tourism in Bang Sarakao Subdistrict, Chanthaburi Province; 2) to study the development of the potential of tourism in Bang Sarakao Subdistrict, Chanthaburi Province; 3) to propose guidelines for the development of the marketing potential of creative tourism in Bang Sarakao Subdistrict, Chanthaburi Province; and 4) to propose guidelines for the development of the potential of creative tourism in Bang Sarakao Subdistrict, Chanthaburi. This is a combination of quantitative and qualitative research. conducting interviews and holding focus group meetings with the sample group. Quantitative data from the questionnaires were examined using frequency, percentage, mean, and standard deviation. Content analysis was used to analyze qualitative data.

The research findings revealed that (1) the tourism components of Bang Sakaeo Subdistrict, Chanthaburi Province, are at a high level. The component with the highest potential is the tourist attractions. (2) To development of tourism potential in Bang Sakaeo Subdistrict, Chanthaburi Province, is at the highest level, with the highest tourism potential being in terms of area. (3) Guidelines for developing the marketing potential of creative tourism in Bang Sakaeo Subdistrict, Chanthaburi Province, found that the community should develop products, diversify sales channels, ensure easy accessibility, maintain continuous publicity, create marketing promotion plans, improve service convenience and speed, and train marketing and technology skills. 4) Guidelines for developing the potential of creative tourism in Bang Sakaeo Subdistrict, Chanthaburi Province. The community should focus on presenting the authentic way of life of the local people, emphasizing tourist participation in activities, encouraging the exchange of opinions, highlighting community products, and should be carried out by the community itself according to the four-step management approach for creative tourism, which includes: 1. Development stage 2. Value-add stage 3. Finding differences 4. Creating trends

การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี

เปรมปรีดา ทองลา^{1*} เพ็ญศิริ สมารักษ์² บุขรา บรรจงการ³

^{1,2,3} คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ ศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบการท่องเที่ยว ตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี 2) เพื่อศึกษาการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว ตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพทางการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี และ 4) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี เป็นงานวิจัยแบบผสมเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์และประชุมกลุ่มย่อยกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า (1) องค์ประกอบการท่องเที่ยว ของตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี อยู่ในระดับมาก องค์ประกอบที่มีศักยภาพสูงสุดคือ ด้านจุดดึงดูดการท่องเที่ยว (2) การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว ตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี อยู่ในระดับมากที่สุด โดยศักยภาพการท่องเที่ยวสูงสุด คือ ด้านพื้นที่ (3) แนวทางการพัฒนาศักยภาพทางการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี พบว่า ชุมชนควรพัฒนาผลิตภัณฑ์ กำหนดช่องทางการขายให้หลากหลาย เข้าถึงง่าย มีการประชาสัมพันธ์ต่อเนื่อง ทำแผนส่งเสริมการตลาด พัฒนาการให้บริการที่สะดวก รวดเร็ว และฝึกอบรมทักษะด้านการทำการตลาดและเทคโนโลยี (4) แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี ชุมชนควรมุ่งเน้นการนำเสนอวิถีชีวิตของชาวชุมชนที่แท้จริง เน้นให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เน้นสินค้าที่มีอยู่ในชุมชน และควรดำเนินการด้วยตัวชุมชนเอง ตามแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1. ขั้นการต่อยอด 2. ขั้นการเพิ่มค่า 3. ขั้นการหาจุดต่าง 4. ขั้นการสร้างกระแส

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์, ศักยภาพการท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวเชิงชุมชน

บทนำ

ประเทศไทยประสบกับวิกฤติการระบาดของ COVID-19 ตั้งแต่ต้นปี 2563 ซึ่งวิกฤติการระบาดดังกล่าวนับเป็นวิกฤติที่รุนแรงมากที่สุดในรอบ 100 ปีทำให้เศรษฐกิจประเทศไทยในปี 2563 หดตัวรุนแรงที่สุดในรอบ 23 ปีนับตั้งแต่วิกฤติเศรษฐกิจปี 2540 ทั้งนี้ สศช. ได้รายงานภาวะเศรษฐกิจไทย ปี 2563 ว่า หดตัวถึงร้อยละ 6.1 โดยไตรมาส 2 ของปี 2563 ได้หดตัวมากที่สุดถึงประมาณร้อยละ 12 โดยภาคบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมีการหดตัวมากที่สุดในสาขาที่พักแรมและบริการด้านอาหาร (ร้อยละ 50) รองลงมา คือ สาขาการขนส่ง (ร้อยละ 39) การขายส่งขายปลีก (ร้อยละ 10) และการหดตัวในสาขาอื่น ๆ นอกภาคบริการ

วารสารจะระบุชื่อผู้แต่งในการอ้างอิงครั้งแรก (เฉพาะภาษาไทย)*

ได้แก่ ภาควิชาอุตสาหกรรมการผลิตและภาคเกษตรกรรม **หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ** (Program Management Unit for Competitiveness, 2021) ซึ่งรายละเอียดของการท่องเที่ยวไทยในอนาคตที่ร่างกรอบแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 13 กล่าวคือ ภายหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 อุปทานส่วนเกินของธุรกิจท่องเที่ยว อาจก่อให้เกิดการแข่งขันด้านราคาที่รุนแรงยิ่งขึ้น ดังนั้น การสร้างความหลากหลายของบริการท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ นอกจากจะเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการแล้ว ยังควรให้ความสำคัญกับมิติของการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมและบริการอื่น ๆ ด้วยเพื่อดึงดูดและสร้างความเต็มใจในการที่จะใช้เวลาในการเดินทางท่องเที่ยวและเพิ่มระยะเวลาพัก (Length of Stay) ของนักท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มขึ้นและอาจจะช่วยลดปัญหาการแข่งขันด้านราคาได้อีกทางหนึ่ง ทั้งนี้รูปแบบของบริการการท่องเที่ยวที่ยุทธศาสตร์ชาติให้ความสำคัญประกอบด้วย การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงามและแพทย์แผนไทย การท่องเที่ยวสายธารน้ำ และท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค **สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ** (Office of the National Economic and Social Development Council, 2021) จากข้อมูลข้างต้น พบว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้ความสำคัญกับทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่หลากหลายของประเทศ เพื่อใช้พลิกโฉมประเทศ หนึ่งในนั้นคือ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้น การท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิต ประวัติศาสตร์ และเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งผู้มาเยือนจะได้สัมผัส กับประสบการณ์แปลกใหม่ ร่วมกับเจ้าของชุมชน ก่อให้เกิดการสร้างคุณค่าให้กับชุมชน องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) Designated Areas for Sustainable Tourism Administration (Richards, Wisansing & Paschinger, 2018) **เกร็ก ริชาร์ดส, จูซามาต วิศาลสิงห์ และเอเลนา พาสชินเจอร์**

และหากพูดถึงประเทศไทยที่มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายไว้รองรับนักท่องเที่ยวเพื่อสร้างการท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชนและเอกลักษณ์สถานที่ โดยนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ เพื่อสร้างประสบการณ์ตรง ร่วมกับเจ้าของวัฒนธรรม หนึ่งในนั้นคือ ชุมชนตำบลบางสระเก้า จังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นชุมชนที่มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น ศูนย์ศิลป์เลื่องบางสระเก้า วัดบางสระเก้า ตลาดสี่มุมเมรุ ศูนย์การเรียนรู้บ้านปลาธนาคารปู นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมที่สามารถมอบประสบการณ์แปลกใหม่ให้กับนักท่องเที่ยวได้สัมผัสอีกด้วย เช่น การเรียนรู้เกี่ยวกับชันโรง การทดลองทอเสื่อกก การนั่งชาเล็งชมทัศนียภาพของชุมชน การทำของที่ระลึกจากเส้นกกบางสระเก้า การทำประมงขนาดเล็ก การทำน้ำปลาตราปลา 9 ตัว การทำกุ่มแห้งบางสระเก้า การทำกะปิบางสระเก้า ซึ่งทุกกิจกรรมเมื่อทำเสร็จแล้ว นักท่องเที่ยวสามารถซื้อเป็นของฝากได้ จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของตำบลบางสระเก้ามีหลากหลายและเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว เหมาะแก่การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวชม หากแต่การจัดการการท่องเที่ยวที่ดังนั้นต้องได้รับความร่วมมือจากหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของตำบลบางสระเก้าให้ยั่งยืนต่อไป **องค์การบริหารส่วนตำบลบางสระเก้า** (Bangsakao Subdistrict Administrative rganization, 2022) ซึ่งสอดคล้องกับ Greg Richards และ Crispin Raymond (Richards & Raymond, 2000) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ คือ การท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้ผู้มาเยือนได้พัฒนาศักยภาพผ่านการเข้าร่วม

กิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้อย่างจริงจังที่สอดคล้องกับลักษณะของจุดหมายปลายทางที่ไปเยือน ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีคุณลักษณะ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สามารถเพิ่มทักษะและประสบการณ์ให้นักท่องเที่ยว 2) นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรม 3) ทรัพยากรมีเอกลักษณ์และโดดเด่น 4) ความจริงแท้ในวิธีการผลิต ผลิตภัณฑ์และประสบการณ์จริง 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของนักท่องเที่ยวและคนท้องถิ่น และหากจะทำให้การท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นต้องรู้จักการตลาดประชาสัมพันธ์ตนเองให้มากขึ้น และสอดคล้องกับ Kotler Philip และ Armstrong (Philip & Armstrong, 2008) ที่กล่าวว่า การตลาด คือ กระบวนการทางสังคมและการบริหาร ซึ่งบุคคลและกลุ่มบุคคล ได้รับสิ่งที่สนองความจำเป็นและความต้องการของเขาจากการสร้าง การเสนอ และการแลกเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่ากับบุคคลอื่น โดยมีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ได้แก่ 1. ผลิตภัณฑ์ (Product) 2. ราคา (Price) 3. ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) 4. การส่งเสริมการตลาด (Promotion) 5. ด้านกระบวนการ (Process) 6. กายภาพ (Physical Evidence) 7. บุคลากร (People) เป็นกระบวนการที่สามารถสนองความจำเป็นและความต้องการของผู้บริโภค โดยการเสนอผลิตภัณฑ์ต่างๆ และส่งเสริมการตลาดเพื่อให้เกิดการบริโภคสินค้าและบริการ อีกทั้งยังสามารถสร้างความจงรักภักดีต่อสินค้าและบริการได้ และจากการสัมภาษณ์นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางสระเก้า **สุดใจ กอบกุล** (Kobkusol, 2022) พบว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวของตำบลบางสระเก้า มีความโดดเด่นและหลากหลาย แต่ยังคงมีปัญหาด้านการบริหารจัดการ เนื่องจากส่วนใหญ่ประชากรที่อาศัยอยู่ในตำบลเป็นผู้สูงอายุและเด็ก จึงทำให้การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเติบโตช้า ขาดทักษะด้านการการตลาด ขาดจุดศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ฯลฯ มีหลายหน่วยงานให้การช่วยเหลือแต่ก็ยังไม่ยั่งยืน นอกจากนั้นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางสระเก้ายังกล่าวเพิ่มเติมอีกว่า หากทรัพยากรภายในชุมชนได้รับการพัฒนา และเข้ามาเยี่ยมชมอย่างต่อเนื่องคงดีไม่น้อย ท่านมีแนวคิดในการอยากให้ตำบลบางสระเก้านักท่องเที่ยวเข้ามาสัมผัส เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน ร่วมกิจกรรมต่างๆกับชุมชน เพื่อพัฒนาให้ชาวชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เยาวชนรุ่นต่อไปหันกลับมาสืบทอดวิถีชีวิตภูมิปัญญาของบรรพบุรุษต่อไป

ดังนั้น นักวิจัยจึงศึกษาเรื่องการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลบางสระเก้า จังหวัดจันทบุรี เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลบางสระเก้า จังหวัดจันทบุรี และเพื่อให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวยังชุมชนตำบลบางสระเก้าได้ตลอดทั้งปี โดยผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในตำบลบางสระเก้า

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการท่องเที่ยว ตำบลบางสระเก้า จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว ตำบลบางสระเก้า จังหวัดจันทบุรี
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพทางการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลบางสระเก้า จังหวัดจันทบุรี
4. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลบางสระเก้า จังหวัดจันทบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้นำชุมชน ราษฎรชุมชน และหน่วยงานภาครัฐ โดยผู้วิจัยได้กำหนดการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เนื่องจากเป็นผู้ที่ดูแลเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวของตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรีโดยตรง จำนวน 10 คน ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 ตัวแทนผู้นำชุมชนทั้ง 5 หมู่บ้าน จำนวน 5 คน

กลุ่มที่ 2 ตัวแทนราษฎรชาวบ้านที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวของตำบลบางสระแก้ว จำนวน 2 คน

กลุ่มที่ 3 ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 3 หน่วยงาน ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลบางสระแก้ว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจันทบุรี และ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดจันทบุรี

1.2 การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว ในจังหวัดจันทบุรี 993,764 คน **สำนักงานสถิติแห่งชาติ** (National Statistical Office ,2021) มีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ มีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane (Taro Yamane,1973) ในการกำหนดค่าความคาดเคลื่อนที่ .05 จำนวน 400 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ราษฎรชุมชนและหน่วยงานภาครัฐ ทั้งสิ้นจำนวน 10 คน โดยสอบถามในประเด็น องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว, ศักยภาพของการท่องเที่ยว การตลาดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลบางสระแก้ว

2.1.2 การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) เป็นการประชุมกลุ่มย่อย สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็น ผู้นำชุมชน ราษฎรชุมชนและหน่วยงานภาครัฐ ทั้งสิ้นจำนวน 10 คน ในประเด็นเกี่ยวกับ การพัฒนาศักยภาพทางการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ด้านต่างๆของตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรีที่เหมาะสมกับชุมชน เพื่อใช้ในการรองรับนักท่องเที่ยวโดยครอบคลุมประเด็นการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี

2.2 การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งแบบสอบถามมีรายละเอียดเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ด้านต่างๆของตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี ซึ่งประเด็นองค์ประกอบการท่องเที่ยวจำนวน 6 ด้าน 30 ข้อ ประเด็นการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวจำนวน 4 ด้าน 12 ข้อ ประเด็นศักยภาพทางการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 7 ด้าน 28 ข้อ ประเด็นการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 5 ด้าน 15 ข้อ

3. การทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ

3.1 ผู้วิจัยนำเสนอแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อประเมินดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผลการคำนวณค่า IOC เฉลี่ยรวมได้ 1.00 ซึ่งมีค่า $IOC \geq 0.5$ ถือได้ว่าข้อคำถามนั้นตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำมาปรับแก้ภาษาทางการเขียนตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ

3.2 นำแบบสอบถามไปทดสอบหาความเชื่อมั่น โดยนำไปทดลองใช้กับผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ จากการประเมินผลค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบัค ของแบบสอบถาม ซึ่งค่าแอลฟา (α) มีค่าเท่ากับ 0.968 โดยมีค่ามากกว่า 0.5 และเข้าใกล้ 1 แสดงว่า แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสูง

4. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จากแบบสอบถาม 400 ชุด ทำด้วยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางด้านสถิติและอธิบายข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics Analysis) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพที่ได้จากสัมภาษณ์และการประชุมกลุ่มย่อย และนำเสนอผลการศึกษาด้วยวิธีการเชิงพรรณนา

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาพร้อมทั้งแนวคิดทฤษฎี (Content Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากการลงพื้นที่ จากการสัมภาษณ์ และการประชุมกลุ่มย่อย ของผู้วิจัย และกลุ่มตัวอย่าง และนำเสนอผลการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive) ในแต่ละวัตถุประสงค์

ผลการวิจัย

1. องค์ประกอบการท่องเที่ยว ตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี ตำบลบางสระแก้วมีศักยภาพขององค์ประกอบการท่องเที่ยวที่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว และจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างตัวแทนคนในชุมชนและการประชุมกลุ่มย่อย เกี่ยวกับองค์ประกอบการท่องเที่ยว ตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี รวม 6 ด้าน พบว่า 1. ด้านจุดดึงดูดการท่องเที่ยว ตัวแทนคนในพื้นที่ส่วนใหญ่ มองว่าแหล่งท่องเที่ยวตำบลบางสระแก้วนั้น มีความหลากหลายของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทั้งทรัพยากรที่เป็นธรรมชาติ ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต ประวัติศาสตร์ อาหาร ฯลฯ โดยแหล่งท่องเที่ยวมีความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ เช่น วัดบางสระแก้ว และตลาดสี่มุมเมรุ กิจกรรมต่างๆเป็นวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับชุมชน เช่น การทำนาตาก เพื่อทำเสื่อกก การปลูกมะพร้าวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นคือปลูกในพื้นที่ 3 น้ำ คือน้ำจืด น้ำเค็ม และน้ำกร่อยที่จะทำให้รสชาติของมะพร้าวหวานเป็นธรรมชาติที่แตกต่างจากที่อื่น นอกจากนี้ยังมีการทำประมงพื้นบ้าน เช่น เลี้ยงปลา หอย กุ้ง ปู ฯลฯ ชุมชนมีทัศนียภาพที่สวยงามและอากาศที่บริสุทธิ์เนื่องจากเป็นชุมชนที่มีความเป็นธรรมชาติค่อนข้างสูง นิยมทำการเกษตร เป็นสวนผลไม้ มะพร้าว ทุเรียน พืชอื่น ๆ รวมถึงบ่อเลี้ยงปลา บวกกับความเรียบง่าย และความสงบปราศจากสิ่งรบกวนเหมาะต่อการพักผ่อน คนในชุมชนใจดีและเป็นมิตร และยินดีต้อนรับนักท่องเที่ยว 2. ด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ของตำบลบางสระแก้วคือ สภาพถนนที่ใช้ในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวสะดวกสบายนักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงได้ง่าย แต่ขาดรถโดยสารสาธารณะที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ภายในชุมชนมีป้ายบอกทางที่ถูกต้องและชัดเจนในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว แต่บางป้ายอาจผู้พัง ชำรุด เสียหาย ควรได้รับการพัฒนา นอกจากนี้ยังมีป้ายบอกเส้นทางตลอดเส้นทางในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวภายในตำบลบางสระแก้ว และที่สำคัญมีเส้นทางที่สามารถเชื่อมกับแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงได้ 3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ของตำบลบางสระแก้ว กล่าวคือ มีที่จอดรถ มีห้องน้ำให้บริการ ส่วนใหญ่ห้องน้ำจะเป็นของส่วนบุคคลหรือของสถานที่นั้นๆ เช่น วัดบางสระแก้ว ศูนย์ศิลป์เสื่อบางสระแก้ว เป็นต้น ขาดตู้

เอทีเอ็ม มีถังขยะที่เพียงพอ และมีป้ายสื่อความหมายหากแต่ป้ายสื่อความหมายนั้นชำรุด ทรุดโทรม 4. ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว ของตำบลบางสระเก้า นั้น มีกิจกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่น มีกิจกรรมที่สะท้อนวิถีชีวิต และวัฒนธรรมท้องถิ่น มีความหลากหลาย สามารถสร้างประสบการณ์แก่นักท่องเที่ยวได้ และกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ เช่น การทำเสื่อกก จันทบุรี 5. ด้านที่พัก ของตำบลบางสระเก้า คือ ไม่มีที่พักแบบโฮมสเตย์ หากแต่มีโรงแรมของชาวชุมชนเพียง 1 แห่งคอยบริการนักท่องเที่ยว ซึ่งไม่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว ที่พักสะอาดถูกสุขลักษณะ ราคาคุ้มค่าต่อการเข้าพักและใช้บริการ 6. ด้านการบริการท่องเที่ยว ชุมชนขาดศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ชุมชนมีข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวมีความชัดเจนและเป็นปัจจุบัน ชุมชนมีบริการผู้นำชมท้องถิ่น มีเจ้าหน้าที่เพียงพอต่อการบริการนักท่องเที่ยว และมีร้านค้า ร้านอาหารและเครื่องดื่มที่เพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว และผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการท่องเที่ยว ตำบลบางสระเก้า จังหวัดจันทบุรี ของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน พบว่า องค์ประกอบการท่องเที่ยว ตำบลบางสระเก้า จังหวัดจันทบุรีนั้นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.79 โดยองค์ประกอบ การที่มีศักยภาพสูงสุดคือ ด้านจุดดึงดูดการท่องเที่ยว โดยค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.94 รองลงมาคือ ด้านความสะดวกเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวโดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.92 ตามด้วยด้านกิจกรรม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 ด้านการบริการมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 ด้านที่พักโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.57 ตามลำดับ (ดังแสดงในตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ องค์ประกอบการท่องเที่ยว ตำบลบางสระเก้า จังหวัดจันทบุรี

เกณฑ์การประเมินองค์ประกอบการท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านจุดดึงดูดการท่องเที่ยว	3.94	0.79	มาก
2. ด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	3.92	0.87	มาก
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	3.57	0.76	มาก
4. ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว	3.91	0.80	มาก
5. ด้านที่พัก	3.58	0.61	มาก
6. ด้านการบริการท่องเที่ยว	3.83	0.79	มาก
รวม	3.79	0.77	มาก

2. การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว ตำบลบางสระเก้า จังหวัดจันทบุรี

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว ตำบลบางสระเก้า จังหวัดจันทบุรี ของกลุ่มตัวอย่าง 400 คน พบว่า ศักยภาพการท่องเที่ยว ตำบลบางสระเก้านั้นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย อยู่ที่ 4.72 โดยศักยภาพการท่องเที่ยว ตำบลบางสระเก้าที่มีศักยภาพสูงสุดคือ ศักยภาพด้านพื้นที่โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.80 รองลงมาคือ ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วม โดย $\bar{X}$ = 4.78 ตามด้วยศักยภาพด้านกิจกรรมและกระบวนการ โดย $\bar{X}$ = 4.76 และศักยภาพด้านการจัดการ โดย $\bar{X}$ = 4.57 ตามลำดับ (ดังแสดงในตารางที่ 2)

การสัมภาษณ์ตัวแทนชุมชน และการประชุมกลุ่มย่อย พบว่า ศักยภาพการท่องเที่ยวของตำบลบางสระเก้า ด้านการมีส่วนร่วม โดยคนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการจัดงาน หรือเทศกาลต่างๆของชุมชน ช่วยดูแลและอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว เช่น การปลูกป่า บวช

ป่า ทำฝายกั้นน้ำ ไม่จับสัตว์ด้วยอวนถี่ หรือปลาเล็ก การอนุรักษ์ต้นกก ฯลฯ มีอัยยาศัยที่เป็นมิตรต่อนักท่องเที่ยว ซึ่งทำให้คนในชุมชนมีอาชีพ มีรายได้จากการท่องเที่ยว และยังมีหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนบางสระเกล้าทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดจันทบุรี องค์การบริหารส่วนตำบลบางสระเกล้า ที่สนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน ฯลฯ หากแต่ชุมชนมีประชากรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุและเด็ก ส่งผลให้การดำเนินงานบางส่วนเป็นไปได้ช้า เช่น ด้านการตลาด เทคโนโลยี หรือด้านการบริหารจัดการ เพราะส่วนใหญ่ผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน) จะมีบทบาทในการบริหารจัดการกระจายงาน และหากงานเยอะงานรวมอยู่ที่ผู้นำชุมชน บางครั้งจึงเกิดปัญหาการดำเนินงานล่าช้าไม่ทันต่อความต้องการ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น ศักยภาพในเบื้องต้นของชุมชนตำบลบางสระเกล้า มีความสอดคล้องกับคุณลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กล่าวคือ ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนต้องมีพื้นที่ที่เป็นเอกลักษณ์ สามารถเพิ่มทักษะและประสบการณ์ให้นักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถร่วมในกิจกรรมนั้นๆได้ ผ่านกระบวนการที่แท้จริงของชุมชน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าบ้านและผู้มาเยือน เช่น นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมการทำเสื่อกกบางสระเกล้า นักท่องเที่ยวสามารถทดลองทอเสื่อกก ดูกระบวนการทำเสื่อกกได้ กิจกรรมบ้านปลาธนาคารปูที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการทำบ้านปลาธนาคารปูได้ กิจกรรมการเรียนรู้การทำอาหารพื้นบ้าน แกงแปดกะลาบางสระเกล้า โดยลงมือทำอาหารกับชาวบ้านได้ ฯลฯ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างประสบการณ์ใหม่ๆให้นักท่องเที่ยวได้

ตารางที่ 2 สรุปภาพรวมผลการวิเคราะห์การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว ตำบลบางสระเกล้า จังหวัดจันทบุรี

เกณฑ์การประเมินการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ศักยภาพด้านพื้นที่	4.80	0.52	มากที่สุด
2. ศักยภาพด้านการจัดการ	4.57	0.57	มากที่สุด
3. ศักยภาพด้านกิจกรรมและกระบวนการ	4.76	0.47	มากที่สุด
4. ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วม	4.78	0.49	มากที่สุด
รวม	4.72	0.51	มากที่สุด

3. แนวทางการพัฒนาศักยภาพทางการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลบางสระเกล้า จังหวัดจันทบุรี ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพทางการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลบางสระเกล้า จังหวัดจันทบุรี ของกลุ่มตัวอย่าง 400 คน พบว่าศักยภาพทางการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลบางสระเกล้า นั้นอยู่ในระดับมาก $\bar{X}$ = 4.12 โดยศักยภาพทางการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลบางสระเกล้า ที่มีศักยภาพสูงสุดคือ ด้านบุคคล โดย $\bar{X}$ = 4.62 รองลงมาคือ กลยุทธ์ราคาและการบริการในแหล่งท่องเที่ยว โดย $\bar{X}$ = 4.10 ตามด้วยกลยุทธ์ช่องทางการจัดจำหน่าย โดย $\bar{X}$ = 4.07 ผลสัมฤทธิ์การท่องเที่ยว โดย $\bar{X}$ = 4.06 การส่งเสริมการตลาด โดย $\bar{X}$ = 4.03 ลักษณะทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวโดยมีค่าเฉลี่ย อยู่ที่ 4.02 และกระบวนการในการให้บริการ โดยมี $\bar{X}$ = 3.95 ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์และประชุมกลุ่มย่อยของกลุ่มตัวอย่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า ในปัจจุบันการทำตลาดผ่านสื่อต่างๆกำลังเป็นที่นิยม แต่ชาวชุมชนเนื่องจากการบริหารจัดการเป็นผู้สูงอายุเป็นส่วนใหญ่ ทำให้การดำเนินการค่อนข้างยากลำบาก ต้องอาศัยหน่วยงานต่างๆให้การสนับสนุน ซึ่งแนวทางการแก้ปัญหาคือ

สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจันทบุรี จะเป็นผู้ดำเนินการช่วยเรื่องการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้ หากแต่ชุมชนต้องพัฒนากิจกรรม ของชุมชนให้โดดเด่น พร้อมรองรับนักท่องเที่ยว และชุมชนต้องเป็นผู้ส่งข้อมูลข่าวสารต่างๆให้กับ สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดจันทบุรี และคณะผู้วิจัย จะช่วยในการจัดอบรมการทำตลาด และการจัดทำสื่อต่างๆ หากชุมชนต้องการ และในขณะเดียวกัน สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดจันทบุรีและสำนักงานพัฒนาชุมชน จันทบุรี จะช่วยในการจัดอบรมทักษะด้านต่างๆที่ชุมชนยังขาดและต้องการความช่วยเหลือ

จากข้อมูลเบื้องต้นสามารถวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาศักยภาพทางการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี คือ การเน้นการทำตลาดท่องเที่ยวของชุมชนตำบลบางสระแก้ว ตามกลยุทธ์ทางการตลาด 7P's ดังนี้ 1. ด้านผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว อาจพัฒนาสินค้าและของที่ระลึกที่หลากหลายให้นักท่องเที่ยวได้เลือกซื้อ เช่น เสื้อแบรนด์ลวดลายที่บ่งบอกถึงความเป็นบางสระแก้ว เครื่องประดับจากกก เข็มขัดจากกก น้ำผึ้งชันโรง น้ำมันมะพร้าวแบรนด์บางสระแก้ว เป็นต้น เพื่อสร้างเอกลักษณ์และความแปลกใหม่ด้านผลิตภัณฑ์ 2. กลยุทธ์ราคาและการบริการในแหล่งท่องเที่ยว ทางชุมชนมีการกำหนดราคาของสินค้าเป็นราคากลางอยู่แล้ว เพื่อให้คนในชุมชนขายสินค้าและบริการในราคาที่เหมาะสมไม่ตัดราคากัน 3. กลยุทธ์ช่องทางการจัดจำหน่าย ทางชุมชนบางสระแก้วควรมีการกำหนดช่องทางการขายให้หลากหลาย และเข้าถึงง่าย และควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง มีข้อมูลที่ชัดเจนและเป็นปัจจุบัน เพื่อเพิ่มปริมาณการขายสินค้าและบริการให้มากขึ้น 4. การส่งเสริมการตลาด ทางชุมชนบางสระแก้วควรมีการจัดทำแผนการส่งเสริมการตลาดประจำเดือน เช่น การลดราคาสินค้าในช่วงนาททอง การลดแลกแจกแถมสินค้า หรือการให้บริการรับ-ส่งนักท่องเที่ยวฟรี รวมถึงการจัดโปรโมชั่นสำหรับวันสำคัญต่างๆ และควรจัดให้มีการต่อเนื่อง 5. กระบวนการในการให้บริการ ทางชุมชนควรพัฒนาการให้บริการที่สะดวก รวดเร็ว ถูกต้อง สะอาด และควรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการให้บริการเพื่อสะดวกในการให้บริการทั้งผู้ให้บริการและผู้รับ 6. ลักษณะทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนควรปรับปรุงทัศนียภาพภายในแหล่งท่องเที่ยวให้สวยงาม สะอาด รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ พร้อมให้บริการแก่นักท่องเที่ยวตลอดเวลา และ 7. บุคคล ชุมชนบางสระแก้วเป็นชุมชนที่ผู้คนใจดี เป็นมิตรกับนักท่องเที่ยวซึ่งถือเป็นเสน่ห์ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เช่นกัน แต่ทางชุมชนควรมีการฝึกอบรมทักษะการทำตลาดและเทคโนโลยี รวมถึงทักษะการให้บริการกับคนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการรักษามาตรฐานการให้บริการ เพื่อสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว แล้วกลับมาเที่ยวซ้ำ (ดังแสดงในตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 สรุปภาพรวมผลการวิเคราะห์ศักยภาพทางการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี

เกณฑ์การประเมินศักยภาพทางการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	$\bar{X}$	<i>S.D.</i>	แปลผล
1. ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว	4.06	0.89	มาก
2. กลยุทธ์ราคาและการบริการในแหล่งท่องเที่ยว	4.10	0.85	มาก
3. กลยุทธ์ช่องทางการจัดจำหน่าย	4.07	0.84	มาก
4. การส่งเสริมการตลาด	4.03	0.85	มาก
5. กระบวนการในการให้บริการ	3.95	0.84	มาก
6. ลักษณะทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว	4.02	0.83	มาก
7. บุคคล	4.62	0.57	มากที่สุด
รวม	4.12	0.81	มาก

4. แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี ของกลุ่มตัวอย่าง 400 คน พบว่าศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรีนั้นอยู่ในระดับมากที่สุด โดย $\bar{X} = 4.73$ โดยศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตำบลบางสระแก้วที่มีศักยภาพสูงสุดคือ ความจริงแท้ในวิธีการผลิต ผลิตภัณฑ์และประสบการณ์จริงโดยมีค่าเฉลี่ย อยู่ที่ 4.87 รองลงมาคือ สามารถเพิ่มทักษะและประสบการณ์ให้นักท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ย อยู่ที่ 4.76 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของนักท่องเที่ยวและคนท้องถิ่น โดย $\bar{X} = 4.73$ นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดย $\bar{X} = 4.67$ ตามด้วยทรัพยากรมีเอกลักษณ์และโดดเด่น โดย $\bar{X} = 4.63$ ตามลำดับ (ดังแสดงในตารางที่ 4)

จากการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อยของกลุ่มตัวอย่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลบางสระแก้ว ควรดำเนินการให้แตกต่างจากชุมชนอื่น และเน้นกิจกรรมที่หลากหลาย สามารถดำเนินการได้ตลอดทั้งปีไม่จำเป็นต้องเป็นกิจกรรมเดียวทั้งปี อาจเป็นเดือนละกิจกรรม(ถ้าเป็นไปได้) เพื่อให้การท่องเที่ยวเกิดความต่อเนื่อง หากจะให้กิจกรรมต่างๆของชุมชนนั้นสร้างสรรค์ต้องเน้นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการทำ และที่สำคัญควรใช้เวลาในการทำกิจกรรมไม่มาก เช่น การทำอาหารพื้นบ้าน แกงเปิดกะลา ขนมหัวหงอก ขนมมัดไต้ การเก็บถั่วบางสระแก้ว การฝึกทอเสื่อบางสระแก้ว

จากข้อมูลเบื้องต้นสามารถสรุปตามคุณลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ดังนี้ แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลบางสระแก้ว คือ 1. พัฒนาด้านความสามารถในการเพิ่มทักษะและประสบการณ์ให้นักท่องเที่ยว เช่น การสร้างฐานการเรียนรู้การทอเสื่อกก นักท่องเที่ยวจะได้ทักษะการทอเสื่อกกอย่างแท้จริง 2. พัฒนาให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนเพิ่มขึ้น โดยทุกกิจกรรมของตำบลบางสระแก้วตรงเน้นการลงมือปฏิบัติ ไม่นั่งชม เช่น การทำบ้านปลา การเลี้ยงชันโรง การทำเหล้า การทำกระเป๋จากปอ การเก็บมะพร้าวในสวน การเก็บถั่วมาต้ม เป็นต้น 3. พัฒนาให้ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมีเอกลักษณ์และโดดเด่น โดยสร้างความแตกต่าง ไม่เหมือนใคร 4. พัฒนาให้การท่องเที่ยวบางสระ

แก้้มีความจริงแท้ในวิธีการผลิต ผลิตภัณฑ์และประสบการณ์จริง เช่น กิจกรรมการเล่าเรื่อง การสื่อความหมาย การสืบทอดให้รุ่นต่อไป 5. พัฒนาให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของนักท่องเที่ยวและคนท้องถิ่น เช่น การจัดงานแสดงสินค้าของดีบางสระแก้ว ให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักบางสระแก้ว และอยากเดินทางมาท่องเที่ยวสัมผัสวิถีบางสระแก้ว หากแต่นานี้ต้องมีเครือข่ายที่เข้มแข็ง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลบางสระแก้ว สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ประชาสัมพันธ์จังหวัด สื่อช่องทางต่างๆ เป็นต้น

ตารางที่ 4 สรุปภาพรวมผลการวิเคราะห์ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี

เกณฑ์การประเมินศักยภาพ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	$\bar{X}$	<i>S.D.</i>	แปลผล
1. สามารถเพิ่มทักษะและประสบการณ์ให้นักท่องเที่ยว	4.76	0.55	มากที่สุด
2. นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรม	4.67	0.56	มากที่สุด
3. ทรัพยากรมีเอกลักษณ์และโดดเด่น	4.63	0.50	มากที่สุด
4. ความจริงแท้ในวิธีการผลิต ผลิตภัณฑ์และประสบการณ์จริง	4.87	0.40	มากที่สุด
5. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของนักท่องเที่ยวและคนท้องถิ่น	4.73	0.53	มากที่สุด
รวม	4.73	0.50	มากที่สุด

จากผลการศึกษาทั้ง 4 วัตถุประสงค์ สามารถสรุปข้อมูลประเด็นหลักจากกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล ดังนี้ 1. องค์ประกอบการท่องเที่ยว ตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี พบว่า องค์ประกอบด้านจุดดึงดูดการท่องเที่ยว เป็นองค์ประกอบที่มีศักยภาพสูงสุด เนื่องจากบางสระแก้วเป็นพื้นที่ ที่หลากหลายทั้งธรรมชาติและวัฒนธรรม รวมถึงบรรยากาศชุมชน ชาวชุมชนที่โอบอ้อมอารี พร้อมช่วยเหลือนักท่องเที่ยว 2. การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว ตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี พบว่ามีความสอดคล้องกับคุณลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เช่น นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมการทำเสื่อกกบางสระแก้ว นักท่องเที่ยวสามารถทดลองทอเสื่อกก ดูกระบวนการทำเสื่อกกได้ กิจกรรมบ้านปลาธนาคารปูที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการทำบ้านปลาธนาคารปูได้ กิจกรรมการเรียนรู้การทำอาหารพื้นบ้าน แกงเป็ดกะลาบางสระแก้ว โดยลงมือทำอาหารกับชาวบ้านได้ 3. แนวทางการพัฒนาศักยภาพทางการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี พบว่า ชุมชนควรพัฒนาผลิตภัณฑ์ กำหนดช่องทางการขายให้หลากหลาย เข้าถึงง่าย มีการประชาสัมพันธ์ต่อเนื่อง ทำแผนส่งเสริมการตลาด พัฒนาการให้บริการที่สะดวก รวดเร็ว และฝึกอบรมทักษะด้านการทำการตลาดและเทคโนโลยี และ 4. แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี ชุมชนควรมุ่งเน้นการท่องเที่ยว ตามแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1. ขั้นการต่อยอด 2. ขั้นการเพิ่มค่า 3. ขั้นการหาจุดต่าง 4. ขั้นการสร้างกระแส เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนไปในอนาคต

สรุปผล

ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ประกอบการท่องเที่ยว ของตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี นั้นอยู่ในระดับมาก โดยองค์ประกอบการท่องเที่ยว ตำบลบางสระแก้ว ที่ดีที่สุดคือ ด้านจุดดึงดูดการท่องเที่ยว ตำบลบางสระแก้วนั้นมียุทธศาสตร์การท่องเที่ยวที่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นด้านจุดดึงดูดการท่องเที่ยว ด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านการบริการท่องเที่ยว ด้านที่พัก และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของตำบลบางสระแก้ว 2) การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว ตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี พบว่าศักยภาพการท่องเที่ยว ตำบลบางสระแก้วนั้นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยศักยภาพการท่องเที่ยว ตำบลบางสระแก้วที่มีศักยภาพสูงสุดคือ ด้านองค์ประกอบด้านพื้นที่ 3) แนวทางการพัฒนาศักยภาพทางการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี พบว่าศักยภาพทางการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลบางสระแก้วนั้นอยู่ในระดับมาก โดยศักยภาพทางการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลบางสระแก้ว ที่มีศักยภาพสูงสุดคือ ด้านบุคคล และสำหรับแนวทางการพัฒนาศักยภาพทางการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ชุมชนควรมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นของที่ระลึกให้มากขึ้น มีการกำหนดช่องทางการขายให้หลากหลาย เข้าถึงง่าย และควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง จัดทำแผนส่งเสริมการตลาดร่วมกัน พัฒนาการให้บริการที่สะดวกรวดเร็ว และถูกต้อง ควรมีการฝึกอบรมทักษะด้านการทำการตลาดและเทคโนโลยีให้กับคนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง 4) แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี พบว่าศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรีนั้น อยู่ในระดับมากที่สุด โดยศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตำบลบางสระแก้วที่มีศักยภาพสูงสุดคือ ความจริงแท้ในวิถีการผลิต ผลิตภัณฑ์และประสบการณ์จริง และสำหรับแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี ชุมชนควรมุ่งเน้นการนำเสนอวิถีชีวิตของชาวชุมชนที่แท้จริง เน้นให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าร่วมกิจกรรมในท้องถิ่นได้ ชุมชนควรเน้นสินค้าที่มีอยู่ในชุมชนเป็นหลักในการนำเสนอบริการให้แก่นักท่องเที่ยว ชุมชนควรดำเนินการด้วยตัวชุมชนเอง ตั้งแต่กระบวนการแรก ถึงกระบวนการสุดท้าย ชุมชนควรมีกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวและคนท้องถิ่นสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลประสบการณ์กันได้

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น สามารถวิเคราะห์ห้วงความรู้ใหม่เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับตำบลบางสระแก้ว ตามแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการต่อยอด (การค้นหาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สำคัญโดดเด่นของชุมชน)

ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สำคัญของตำบลบางสระแก้ว ได้แก่ ศูนย์ศิลป์เสือบางสระแก้ว วัดบางสระแก้ว สระน้ำบางสระแก้ว ตลาดสี่มุมเมรุ ศูนย์การเรียนรู้บ้านปลาธนาคารปู ป่าชายเลน ถั่วบางสระแก้ว ผึ้งชันโรง การปลูกก การทอเสื่ออก ชาเลี้ยงชมทัศนียภาพของชุมชน ของที่ระลึกจากเส้นกกบางสระแก้ว ประมงขนาดเล็ก กุ้งแห้งบางสระแก้ว กะปิบางสระแก้ว การแสดงของผู้สูงอายุ มะพร้าวบางสระแก้ว

2. ขั้นการเพิ่มค่า (การออกแบบประสบการณ์สำหรับนักท่องเที่ยวผ่านกิจกรรม)

2.1 กิจกรรมศูนย์การเรียนรู้เรื่องกก ณ ศูนย์ศิลป์เสือบางสระแก้ว โดยนำเสนอทุกขั้นตอนการผลิต ตั้งแต่กระบวนการปลูก การดูแล การตัด การตาก การย้อม การขึ้นลาย การทอเสื่อบางสระแก้ว

2.2 กิจกรรมไหว้พระขอพร ณ วัดบางสระเก้า โดยมีการนำไหว้ การเล่าประวัติความเป็นมาของวัด ประวัติชุมชน ตำนานบางสระเก้า ตำนานสระ 9 สระ ประวัติตลาดส้มเมอร์

2.3 กิจกรรมการเดินเลือกซื้อของของชุมชน ณ ตลาดส้มเมอร์ ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเลือกซื้อได้ทั้งอาหารทะเลสดๆ อาหารทะเลแปรรูป อาหาร ผัก ผลไม้พื้นบ้าน ที่ชาวบ้านเป็นผู้นำมาขาย ถือเป็นอีกหนึ่งวิถีชีวิตของชาวตำบลบางสระเก้า

2.4 กิจกรรมการเรียนรู้บ้านปลาธนาคารปู นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้และปฏิบัติจริงได้ เช่นการทำบ้านปลา และธนาคารปู การล่องเรือชมวิวน้ำ ป่าชายเลนบางสระเก้า รวมถึงการทำประมงขนาดเล็ก

2.5 กิจกรรม การเข้าฐานเรียนรู้วิถีชีวิตชาวตำบลบางสระเก้า เช่น กิจกรรมเรียนรู้ การเลี้ยงชันโรง การปลูกถั่ว การปลูกมะพร้าว การทำกุ่มแห้ง ทำกะปิ ทำอาหาร เช่น แกงเป็ดกะลา ทำขนม เช่น ขนมหัวหงอก การปั่นจักรยานหรือนั่งช้างเลี้ยวรอบตำบลบางสระเก้า เป็นต้น

3. ขั้นตอนการหาจุดต่าง

3.1 สร้างความรู้สึกรักของการเป็นเจ้าของ ทั้งส่วนของชุมชน และนักท่องเที่ยว โดยเน้นการเรียนรู้จนสามารถสร้างทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพได้ เช่น การทำเลี้ยงชันโรง การทำอาหารคาวหวาน การปลูกถั่ว ปลูกมะพร้าว การทำบ้านปลาธนาคารปู เป็นต้น และมีการสร้างสวัสดิการจากการท่องเที่ยว

3.2 การเล่าตำนานบางสระเก้า และองค์ความรู้ต่างๆ ของตำบลบางสระเก้า ผ่านภาษาถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์หาฟังที่ไหนไม่ได้ เป็นการเรียนรู้ภาษาถิ่นไปในตัว นักท่องเที่ยวและเจ้าบ้านจะได้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

3.3 การให้นักท่องเที่ยว จัดดอกไม้ ธูปเทียนบูชาพระด้วยตนเอง เพื่อแสดงถึงความตั้งใจ ความมีคุณค่า ในการกราบไหว้และการเคารพในสถานที่และสิ่งศักดิ์สิทธิ์

3.4 เน้นการนำเสนอสิ่งที่เป็นองค์ความรู้ที่แท้จริง จากปราชญ์ชาวบ้านที่รู้ลึกจริง ในการนำเสนอแก่นักท่องเที่ยว เพื่อที่นักท่องเที่ยวจะได้รู้ลึกถึงความมีคุณค่า มีประโยชน์ต่อการเที่ยวชม

4. ขั้นตอนการสร้างกระแสของการท่องเที่ยว

แนวทางการสร้างกระแสการท่องเที่ยว โดยอาศัยข้อความที่สื่อให้เห็นถึง วิถีชีวิตอันเรียบง่าย ธรรมชาติ อากาศบริสุทธิ์ อาหารที่เป็นเอกลักษณ์ วิธีการค้าขาย ณ ตลาดส้มเมอร์ (ตลาดที่ติดกับเมรุของวัดบางสระเก้า แม้มีพิธีฌาปนกิจก็ยังมีการค้าขาย แสดงถึงวิถีชีวิตของชาวตำบลบางสระเก้า และการมองเรื่องเกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นเรื่องธรรมดา) โดยสื่อไปยังกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มรักการสัมผัสการท่องเที่ยวโดยชุมชน กลุ่มนักเรียนนักศึกษา กลุ่มศึกษาดูงาน กลุ่มทั่วไป โดยใช้สื่อหลัก คือ สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ทุกช่องทาง และต้องมีผู้ดูแลสื่อต่างๆ นั้น สื่อต้องมีการเคลื่อนไหว อัพเดทข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ

อภิปรายผล

1. องค์ประกอบการท่องเที่ยว ตำบลบางสระเก้า จังหวัดจันทบุรี

ตำบลบางสระเก้ามีศักยภาพขององค์ประกอบการท่องเที่ยวที่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นศักยภาพทางด้านจุดดึงดูดการท่องเที่ยว ด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านการบริการท่องเที่ยว ด้านที่พัก และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่ง

สำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของตำบลบางสระเก้าและถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการตัดสินใจเลือกจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ของ Pelasol,J (Pelasol, 2012) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว และผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ว่าแหล่งท่องเที่ยว และผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว จำเป็นต้องมีองค์ประกอบทั้งสิ้น 6A's คือ สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) การเข้าถึง (Accessibility) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) ที่พัก(Accommodation) กิจกรรมต่างๆ (Activity) และการบริการจัดการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary service) หากแต่ไม่สอดคล้องกับ แนวคิดองค์ประกอบ การท่องเที่ยว ของ Dickman,S (Dickman,S, 1996) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว (5A's) ควรมี 5 องค์ประกอบ ก็สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ คือ สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) การเข้าถึง (Access) ที่พัก (Accommodation) กิจกรรม (Activities) และสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) แต่อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การจัดการการท่องเที่ยวเป็นที่พึงพอใจต่อนักท่องเที่ยวมากที่สุด แหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ ควรมีหลักในการบริการจัดการเสริมในแหล่งท่องเที่ยวตามแนวคิดองค์ประกอบการท่องเที่ยว (6A's)

2. การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว ตำบลบางสระเก้า จังหวัดจันทบุรี

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยว ตำบลบางสระเก้า จังหวัดจันทบุรี ของกลุ่มตัวอย่าง 400 คน พบว่าศักยภาพการท่องเที่ยว ตำบลบางสระเก้านั้นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ อยู่ที่ 4.72 โดยศักยภาพการท่องเที่ยว ตำบลบางสระเก้าที่มีศักยภาพสูงสุดคือ ด้านพื้นที่ รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านกิจกรรมและกระบวนการ และด้านการจัดการ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิด ศักยภาพและการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ของ **วิภา ศรีระทุ** (Srirathu, 2008) ที่กล่าวว่า ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวจะครอบคลุมองค์ประกอบการท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรม และด้านการมีส่วนร่วม พื้นที่จะมีความเข้มแข็งและยั่งยืน นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัย ของ **ฐิตาภา บำรุงศิลป์, รัศมี อิสลาม และพิศาล แก้วอยู่** (Bamrungsilp, Islam, & Kaewyu 2022) ศึกษาเรื่องการ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อการอนุรักษ์ต่อยอด วัฒนธรรมลาวครั่ง บ้านกุดจอก จังหวัดชัยนาท ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนลาวครั่งบ้านกุดจอกเป็นกลุ่มที่มีเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ที่โดดเด่นและมีทุน ทางสังคมที่น่าสนใจ ประกอบไปด้วย ทุนมนุษย์ ทุนสถาบัน ทุนภูมิปัญญาและวัฒนธรรม โดยชุมชนเห็นว่า สิ่งสำคัญที่จะทำให้การอนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมของลาวครั่ง บ้านกุดจอกให้ประสบผลสำเร็จ คือ ทุกคนจะต้องร่วมกัน ในการวางแผน การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และมีการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนให้มากที่สุด สำหรับ ศักยภาพ พบว่า สำหรับศักยภาพด้านท่องเที่ยว ชุมชนมีศักยภาพในด้านการจัดการท่องเที่ยว 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม เพราะนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ที่จะ เข้าร่วมใน กิจกรรมด้านการเรียนรู้วัฒนธรรมและประเพณีแบบดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง

3. แนวทางการพัฒนาศักยภาพทางการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลบางสระเก้า จังหวัดจันทบุรี

จากการประชุมกลุ่มย่อยของกลุ่มตัวอย่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่าแนวทางการพัฒนาศักยภาพทางการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลบางสระเก้า จังหวัดจันทบุรี คือ การเน้นการทำการตลาดท่องเที่ยวของชุมชนตำบลบางสระเก้า ตามกลยุทธ์ทางการตลาด 7P's ได้แก่ 1. ด้านผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว 2. กลยุทธ์ราคา 3. กลยุทธ์ช่องทางการจัดจำหน่าย 4. การส่งเสริมการตลาด 5. กระบวนการในการให้บริการ 6. ลักษณะทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว และ 7. บุคคล ซึ่งสอดคล้องกับ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด

ที่ Kotler Philip และ Keller Kevin Lane (Philip & Lane, 2016) กล่าวว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดควรมี 7 ปัจจัย ดังนี้ 1. ผลิตภัณฑ์ (Product) 2. ราคา (Price) 3. ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) 4. การส่งเสริมการตลาด (Promotion) 5. ด้านกระบวนการ (Process) 6. กายภาพ (Physical Evidence) 7. บุคลากร (People) เป็นกระบวนการที่สามารถสนองความจำเป็นและความต้องการของผู้บริโภค โดยการเสนอผลิตภัณฑ์ต่างๆ และส่งเสริมการตลาดเพื่อให้เกิดการบริโภคสินค้าและบริการ อีกทั้งยังสามารถสร้างความจงรักภักดีต่อสินค้าและบริการได้อีกด้วย และยังสอดคล้องกับ ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Richards et al., 2018) กล่าวว่า เป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้จริงจากชุมชน เพื่อสร้างประสบการณ์ตรงร่วมกับเจ้าของวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในชุมชน โดยกิจกรรมนั้นไม่ใช่กิจกรรมที่เน้นรายได้ แต่เป็นกิจกรรมที่เน้นคุณค่าของชุมชนเท่านั้น

4. แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี

จากการประชุมกลุ่มย่อยของกลุ่มตัวอย่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า ชุมชนตำบลบางสระแก้วควรมุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นพัฒนาศักยภาพของนักท่องเที่ยว โดยผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริงที่ชุมชนมอบให้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันของชุมชนกับนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจะได้รับประสบการณ์ดี ๆ สามารถสร้างแรงบันดาลใจในการดำเนินชีวิตได้ ส่วนชุมชนจะได้รักษาวิถีชีวิต วัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนไว้ไม่ให้สูญหาย และการท่องเที่ยวของชุมชนจะเข้มแข็งและยั่งยืน มีหลักการพัฒนา 5 ด้านต่อไปนี้ 1. พัฒนาด้านความสามารถในการเพิ่มทักษะและประสบการณ์ให้นักท่องเที่ยว 2. พัฒนาให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน 3. พัฒนาให้ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมีเอกลักษณ์และโดดเด่น 4. พัฒนาให้การท่องเที่ยวบนสาระเก่ามีความจริงแท้ในวิธีการผลิต ผลิตภัณฑ์และประสบการณ์จริง และ 5. พัฒนาให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของนักท่องเที่ยวและคนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับ คุณลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ที่ Greg Richards และ Crispin Raymond (Richards & Raymond, 2000) กล่าวว่า คุณลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สามารถเพิ่มทักษะและประสบการณ์ให้นักท่องเที่ยว 2) นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรม 3) ทรัพยากรมีเอกลักษณ์และโดดเด่น 4) ความจริงแท้ในวิธีการผลิต ผลิตภัณฑ์และประสบการณ์จริง 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของนักท่องเที่ยวและคนท้องถิ่น และนอกจากนั้นยังสอดคล้องกับ หลักการท่องเที่ยวโดยชุมชน ของ พจนา สวนศรี (Suansri, 2003) ที่กล่าวว่า หลักการของการท่องเที่ยวโดยชุมชน 10 ข้อ ได้แก่ ชุมชนเป็นเจ้าของ ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและกำหนดทิศทาง ส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเองยกระดับคุณภาพชีวิต เน้นสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน รักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชน เกิดการเรียนรู้ระหว่างผู้มาเยือนกับเจ้าบ้าน เคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่าง มีผลตอบแทนที่เป็นธรรมแก่คนในท้องถิ่น และกระจายรายได้สู่สาธารณประโยชน์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนาวิดี ปิ่นประชาพันธ์ (Pinprachanan, 2022) ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์รักลาโว้ย ในพื้นที่เกาะลันตา จังหวัดกระบี่ ผลการศึกษาพบว่าทรัพยากรที่โดดเด่น ได้แก่ ทรัพยากรทางธรรมชาติ ทรัพยากรทางวัฒนธรรม และภาษาอุรักลา โวยจ ด้านศักยภาพของชุมชน พบว่า ชุมชนโต๊ะบาหลิวมีจุดแข็ง คือ การรักษาวัฒนธรรมและที่อยู่อาศัยดั้งเดิม และที่ตั้งง่ายต่อการเข้าถึง ด้านความต้องการจัดการท่องเที่ยว เชิงสร้างสรรค์ ชุมชนโต๊ะบาหลิว พบว่า ควรพัฒนาทรัพยากรบุคคล ปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค

ควรจัดตั้งกลุ่มท่องเที่ยวและจัดกิจกรรมที่มี การแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรม ด้านความต้องการของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวต้องการ กิจกรรมที่หลากหลาย ได้ร่วมลงมือทำ และ ต้องการให้มีระบบรักษาความปลอดภัย ได้แก่ กิจกรรมเรียนรู้การแสดงพื้นบ้าน กิจกรรมเรียนรู้งานศิลปหัตถกรรม กิจกรรมเรียนรู้วิถีประมงพื้นบ้าน กิจกรรมเรียนรู้ทรัพยากรทางธรรมชาติ กิจกรรมฝึกทำอาหาร

ข้อเสนอแนะ

1. การดำเนินการท่องเที่ยว ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของบางสระแก้วจะต้องผ่านการออกแบบประสบการณ์ ผ่านกิจกรรมต่างๆของชุมชน
2. ชุมชนควรพัฒนาศักยภาพ ด้านการทำการตลาดและเทคโนโลยี การเตรียมความพร้อมชุมชนเพื่อนำไปสู่มาตรฐานและทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความเชื่อมั่นมาใช้บริการให้ได้
3. ประชาชนในพื้นที่หรือหน่วยงานท้องถิ่นควรมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ของตำบลบางสระแก้ว
4. ชุมชนควรมีการประสานงานร่วมมือกับบริษัทนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ในการนำแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนเข้าไปอยู่ในรายการนำเที่ยวของบริษัทนำเที่ยว
5. ชุมชนควรดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวอย่างแท้จริงโดยจัดหาบุคคลที่เหมาะสมในการเป็นผู้นำทางการท่องเที่ยว และดำเนินการจัดตั้งศูนย์บริการท่องเที่ยว
6. ควรมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวต่างๆของชุมชนให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

References

- Bamrungsilp, T., Islam, R., & Kaewyu, P. (2022). A model of creative tourism development for cultural preservation of Lao Klang in Kud Jok, Chinat Province. *Journal of International and Thai Tourism*, 18(1), 45–61. Retrieved from <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jitt/article/view/255618/172780> (In Thai)
- Bangsakao Subdistrict Administrative Organization. (2022). *Details about Bang Sarakao Subdistrict for tourists*. Retrieved from <http://www.bangsarakao.go.th/index.php> (In Thai)
- Ministry of Tourism and Sports. (2019). *Tourism statistics 2019*. Retrieved from https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=521 (In Thai)
- National Statistical Office. (2021). *Number of tourists in 2021*. Retrieved from https://www.nso.go.th/nsoweb/nso/survey_detail/jU (In Thai)
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2021). *The Thirteenth National Economic and Social Development Plan (2023–2027)*. Retrieved from https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=13651 (In Thai)

- Program Management Unit for Competitiveness. (2021). *The effects of COVID-19 on Thailand's tourism industry: Remedies and implications*. Retrieved from https://www.mots.go.th/download/BannerLink/PBVol01Covid_DigitalEd.pdf (In Thai)
- Richards, G. and Raymond, C. (2000) Creative tourism. *ATLAS News*, 23, 16-20.
- Richards, G., Wisansing, J., & Paschinger, E. (2018). *Creating Creative Tourism Toolkit*. Retrieved from https://www.dasta.or.th/uploads/file/202312/1703217351_9dcd553f5490c47fdbb2.pdf (In Thai)
- Srirathu, V. (2008). *Eco-tourism potential of Amphoe Khao Kho, Phetchabun Province* (Master's thesis). Srinakharinwirot University. (In Thai)
- Suansri, P. (2003). *Community-based tourism handbook*. Bangkok: Responsible Ecological Social Tours Project. (In Thai)
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. New York: Harper & Row.